

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2015-1-89 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : **16-12/187-82**
Karar Tarihi : 30.03.2016

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN,
Doç. Dr. Tahir SARAÇ, Kenan TÜRK, Adem BİRCAN

B. RAPORTÖRLER: Mehmet Selim ÜNAL, İbrahim KUŞCU

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Mustafa PAÇACI
Cumhuriyet Mahallesi Hastane Caddesi No:16/3 Sarayköy,
Denizli

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - Bereket Jeotermal Enerji Üretim A.Ş.
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, 15 Mayıs Mah. 75. Yıl Esnaf
Sarayı, No:2 Denizli

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Bereket Jeotermal Elektrik Üretim A.Ş.'nin ısınma ve sıcak su temini hizmeti sağlama hususunda gerçekleştirdiği eylemlerle hakim durumunu kötüye kullandığı iddiası.
- (2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 23.10.2015 tarihinde giren başvuru üzerine hazırlanan 28.12.2015 tarih ve 2015-1-89/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 06.01.2016 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 16-01/18-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 22.03.2016 tarih ve 2015-1-89/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **G. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;
- Bereket Jeotermal Enerji Üretim A.Ş.'nin (BEREKET JEOTERMAL) Denizli'nin Sarayköy ilçesinde jeotermal konut ısıtması alanında faaliyet gösteren tek teşebbüs olduğu,
 - BEREKET JEOTERMAL ile Sarayköy ilçesinde bulunan 1500 abonenin ısınma hizmeti almak için gerekli ekipman ve abonelik ücretlerini peşin olarak ödeyerek BEREKET JEOTERMAL ile süresiz sözleşme imzaladıkları,
 - Söz konusu sözleşmeler çerçevesinde abonelerin 13 yıldır ısınma bedellerini BEREKET JEOTERMAL'e ödemek suretiyle konut ve işyerlerinin ısınma ve sıcak su ihtiyaçlarını temin ettikleri,
 - BEREKET JEOTERMAL'in 2015 yılı Haziran ayında mülkiyeti abonelere ait olan eşanjörleri binalardan söktüğü ve o tarihten bu yana ısınma ve sıcak su hizmeti almadıkları,
 - BEREKET JEOTERMAL'in 18.04.2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun (5627 sayılı Kanun) gereği olarak bu işlemi gerçekleştirdiğini iddia

ettiği, ısınma ve sıcak su temini hizmetinin sağlanmasına ilişkin yeni bir sözleşme yapıldığı takdirde söz konusu hizmetlerin sunulmasına başlanacağına abonelere iletildiği,

- BEREKET JEOTERMAL'in 5627 sayılı Kanun'u gerekçe göstererek bahsi geçen mevcut sözleşmelerdeki abonelerin lehine olan hakların kaybına yol açacak yeni sözleşmeler yapmak istediği, abonelerin ise mevcut sözleşmeleri ile ısınma ve sıcak su temini hizmeti sağlanmasına yeniden başlanmasını istedikleri

iddia edilmektedir.

- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 41. maddesi uyarınca BEREKET JEOTERMAL hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı belirtilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında İnceleme Yapılan: BEREKET JEOTERMAL

- (5) Bereket Enerji Üretim A.Ş.'nin bir iştiraki olan BEREKET JEOTERMAL 2002 yılında Denizli'nin Sarayköy ilçesinde jeotermal enerji ısıtma ve sıcak su hizmeti sağlamak amacıyla kurulmuştur. BEREKET JEOTERMAL hâlihazırda (.....) konut eşdeğeri¹ alanı ısıtmakta olup (.....) abonesine ısınma hizmeti sunmaktadır.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (6) Dosya konusu şikayet, konutlara ısınma hizmeti sunulması faaliyetine ilişkindir. BEREKET JEOTERMAL sunmakta olduğu ısınma hizmetinde, binalara kadar getirilen sıcak su binalardaki eşanjör vasıtasıyla binaların bölümlerindeki radyatörlere iletilmektedir. Bu şekilde bina içinde gerekli tesisatı ve ekipmanı olan bölümler ısıtılmaktadır. BEREKET JEOTERMAL'in sunduğu ısınma hizmetinin niteliği göz önüne alındığında bir konuttaki her bölümün ısınması tüketici emeği gerektirmeden gerçekleşmektedir. Bu yönüyle merkezi jeotermal ısıtma sistemi, soba, elektrikli ısıtıcılar gibi konutların sadece belirli bölümlerinin ısınmasını sağlayan ve çalışması için tüketici emeği gerektiren ısınma araçlarından farklılaşmaktadır.
- (7) Merkezi jeotermal ısıtma sistemine benzer şekilde konutun tüm bölümlerinin ısıtılmasını sağlayan merkezi doğalgaz ve kömür sistemleri jeotermal sistemine alternatif sayılabilir. Bununla birlikte Sarayköy ilçesinde doğalgaz alt yapısı bulunmamaktadır ve dolayısıyla binaların ısıtılmasında doğalgaz kullanma imkanı bulunmamaktadır.

- (8) BEREKET JEOTERMAL hakkında Rekabet Kurulunun 14.02.2008 tarih ve 08-15/146-49 sayılı kararında ilgili ürün pazarı "merkezi jeotermal sistemi ve merkezi kömür

¹ 1 konut eş değeri = 100 m².

sistemi ile ısıtma hizmetleri pazarı” olarak tanımlanmıştır. Anılan kararın ilgili bölümünde merkezi jeotermal ve merkezi kömür sistemlerine ilişkin olarak;

“geçiş için gerekli sabit giderlerin görece düşük olması, ısıtma bedelleri arasında çok yüksek farklılıklar bulunmaması ve bazı dışsal etmenlere bağlı olarak bu farkın azalması olasılığının varlığı dikkate alındığında, jeotermal ısıtma hizmeti ile kömür kazanı ile ısıtma hizmeti seçeneklerinin ikame edilebilir olduğu kabul edilebilecektir. Bir diğer ifadeyle, kömür kazanı seçeneği jeotermal ısıtma hizmeti sunan teşebbüs üzerinde rekabetçi baskı yaratabilecektir.” ifadelerine yer verilmiştir.

- (9) Bu çerçevede Sarayköy ilçesinde değerlendirmeyi etkileyecek yeni bir ısıtma sistemi bulunmaması sebebiyle ilgili ürün pazarı benzer şekilde “merkezi jeotermal sistemi ve merkezi kömür sistemi ile ısıtma hizmetleri pazarı” olarak tanımlanmıştır.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (10) Jeotermal ısıtma hizmetinin Sarayköy bölgesinde yerleşik konut ve resmi dairelere yönelik olması ve gerek arz gerekse talep yönünden bu bölgenin dışındaki unsurların ilgili ürün pazarında rekabet üzerinde belirleyici bir rol üstlenmesinin ihtimal dâhilinde bulunmaması nedenleriyle ilgili coğrafi pazar “Denizli İli Sarayköy İlçesi sınırları” olarak belirlenmiştir.

I.3. Yapılan İnceleme ve Tespitler

I.3.1. 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu ve İlgili Mevzuat

- (11) Şikayete konu eylemlerin 5627 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat gerekçe gösterilerek gerçekleştirildiği iddia edildiğinden mezkûr mevzuatın dosya konusu ile ilgili kısımlarına aşağıda yer verilmiştir.
- (12) 5627 sayılı Kanun’un Uygulamalar başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasının c bendinde:
“Merkezî ısıtma sistemine sahip binalarda, merkezî veya lokal ısı veya sıcaklık kontrol cihazları ile ısıtma maliyetlerinin ısı kullanım miktarına bağlı olarak paylaşımını sağlayan sistemler kullanılır. Buna aykırı olarak hazırlanan projeler ilgili mercilerce onaylanmaz.” hükmüne yer verilmiştir.
- (13) 5627 sayılı Kanun’a dayanılarak hazırlanan Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği’nin Isıtma ve Soğutma Sistemleri Tasarım ve Uygulama Esasları Başlıklı 5. bölümünün 13. maddesinin yedinci fıkrasında:
“Merkezi ısıtma sistemine sahip binalarda, merkezi veya lokal ısı veya sıcaklık kontrol cihazları ile ısıtma maliyetlerinin ısı kullanım miktarına bağlı olarak paylaşımını sağlayan sistemler kullanılır.” hükmüne yer verilmiştir.
- (14) 5627 sayılı Kanunun geçici 6. maddesinin birinci fıkrasında:
“Bu Kanunun yayımı tarihinden önce mevcut olan binalar ile inşaatı devam edip henüz yapı kullanım izni alınmamış olan binalar için, bu Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren beş yıl süreyle uygulanmaz.” hükmüne yer verilmiştir.
- (15) 5627 sayılı Kanun’un Resmi Gazetede yayımlandığı tarihin 02.05.2007 olduğu göz önüne alındığında, Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının c bendinin uygulanabilir olduğu anlaşılmaktadır. Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca merkezi sistem ile ısınan binalarda ısıtma bedellerinin kullanım miktarına göre bölüştürülmesi gerekmektedir.

I.3.2. Öneri Sürecinde Teşebbüslerden Elde Edilen Bilgiler

1.3.2.1. BEREKET JEOTERMAL'den Elde Edilen Bilgiler

(16) Öneri kapsamında 03.03.2016 tarihinde BEREKET JEOTERMAL yetkilileri ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Söz konusu görüşmede özetle:

- BEREKET JEOTERMAL'in 2014-2015 yılı ısınma dönemine² kadar enerji bedellerini, ısıtılan alanın (mesken, ticarethane, resmi kurum vb.) toplam metrekaresini belirlenen tarife ile çarpım suretiyle hesapladığı, hesaplanan bedelleri abonelerden ne kadar enerji tükettiklerinden bağımsız olarak 6 aylık ısınma dönemi için tahsil ettiği, kullanım miktarına ilişkin bir ölçümün 2015 yılına kadar mevcut olmadığı,
- Bu tarz bir kullanımın enerjinin ve kaynakların verimli kullanımı ile uyumlu olmadığı, 2015 yılından itibaren kalorimetre sistemine geçilmeye başlandığı, 5627 sayılı Kanun uyarınca her abonenin kullandığı enerji miktarının ölçülmesi gerektiği, ayrıca ısı yalıtımına ilişkin TS 825 standartlarının mevcut olduğu, bu sebeplerden dolayı kalorimetre takma uygulamasına geçmenin kanuni bir zorunluluk olduğu,
- Kalorimetre sistemi sayesinde herkesin kullanımının tam olarak ölçülmesinin sağlanacağı ve abonelerin tasarrufta bulunmalarının teşvik edileceği, kalorimetre sistemine geçişe gelen itirazların kullanılan miktar kadar ödeme yapılacak olmasından kaynaklandığı, fiziki yetersizlikleri olan bina sahiplerinin eski yöntemde çok ısı tüketmelerine karşın metrekaresine başına ücretlendirme yapıldığından daha az ücret ödediği,
- Yine de abonelerin bu geçiş döneminde çok ücret ödememesi ve bu yönde kendilerine yardımcı olunması için BEREKET JEOTERMAL'in her bir konut eşdeğerinin ödeyeceği maksimum enerji bedelini 20.000 kwh üzerinden hesapladığı, örneğin abone 50.000 kwh harcarsa bile faturalandırmanın 20.000 kwh saat üzerinden yapıldığı,
- Halihazırda BEREKET ENERJİ'nin (.....) abonesine hizmet verdiği, Sarayköy ilçesinde doğalgaz altyapısının bulunmadığı,
- 2002 ile 2006 yılları arasında abone olan müşterilerden on yıllık kullanım bedeli alındığı, ancak bu abonelerin yaptıkları bu ödemeleri eşanjör bedeli olarak ödediklerini iddia ettikleri, BEREKET JEOTERMAL'in almış olduğu abonelik ücretleri sebebiyle bu abonelerinden 2015 yılına kadar daha az ısınma bedeli aldığı, ayrıca bu abonelerin sözleşmelerini yeniledikleri takdirde kendilerinden herhangi bir ücret talep edilmediği,
- BEREKET JEOTERMAL'in 2006 yılından sonra abone olan müşterilerinden hiçbir ücret almadığı,
- Kalorimetre sistemine geçilmesinden sonra ısınma bedellerinin artırılmasına karşın ciroların düşeceğinin tahmin edildiği, bu sisteme geçmeyi reddeden bir abonenin eşanjörün sökülmesine ve kendisine gelen vananın kapatılmasına müsaade etmediği için evine giden sıcak su borusu üzerinden verilen hizmetin kesildiği, diğer abonelerden ise yeni sisteme geçmek istemeyenlerin BEREKET JEOTERMAL ile tekrar sözleşme imzalamadıkları,
- BEREKET JEOTERMAL'in müşterilerine kalorimetre sistemine geçişte iki seçenek sunduğu, ilk seçeneğin tüm apartmana bir kalorimetre takılması ve bu kalorimetre ile toplam enerji miktarının ölçülmesi, ikinci seçeneğin ise her daireye kalorimetre

² Isınma dönemi her yıl 1 Kasım tarihi ile 30 Nisan tarihleri arasındaki altı aylık süreyi kapsamaktadır. Bu tarihler dışında BEREKET ENERJİ abonelerine ısınma hizmeti sağlamamaktadır.

takılarak her bir abonenin enerji miktarının ölçülmesi olduğu, bu seçenekleri seçme hususunda abonelerin serbest olduğu,

- Kalorimetrelerin şirketin ölçüm yapabileceği yerlere koyulma zorunluluğu bulunduğu, bu sistemin kaçak ısınma ile mücadele açısından da önem arz ettiği, apartmanlara takılan kalorimetrelerden ücret alınmadığı, bireysel olarak takılan kalorimetrelerden ücret alındığı,
- Sonuç olarak kalorimetre sisteminin doğru ölçüm işleminin gerçekleştirilmesi için gerekli olduğu, doğal bir kaynak olan jeotermalin etkin kullanılması hususunda fayda sağladığı,

ifade edilmiştir.

- (17) Önaraştırma kapsamında BERKET JEOTERMAL'den mevcut ve geçmiş ısınma dönemlerine ilişkin abonelik sözleşmeleri ve tarife bilgileri, kalorimetre uygulamasına geçiş süreci hakkında bilgi talep edilmiştir. Ayrıca BERKET JEOTERMAL'den son üç hesap yılına ait olan gelir tabloları ile bir konut eşdeğerini ısıtmak için katlanılan maliyet bilgileri talep edilmiştir. Söz konusu bilgileri içeren cevabi yazılar Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (18) Dosya mevcudu bilgilere göre, BERKET JEOTERMAL 2015-2016 yılı ısınma dönemine kadar (eski dönem) metrekare başına birim ısınma bedeli üzerinden ısınma bedellerini hesaplamıştır. 2015-2016 yılı ısınma dönemi itibarıyla kalorimetre ile ölçülendirme sistemine geçilmiş ve ısınma birim fiyatının 1 kwh üzerinden belirlenerek tüketilen enerji miktarı üzerinden hesaplanmaya başlanmıştır.
- (19) BERKET JEOTERMAL'in ısınma bedellerinin hesaplanmasındaki bu yöntem değişikliğinin süreci hakkında bilgi vermek faydalı olacaktır. BERKET JEOTERMAL 2001 yılından beri Denizli'nin Sarayköy ilçesinde ısınma hizmeti sağlamaktadır. Kalorimetre ile ısınma bedellerinin hesaplanmasından önceki dönemde üç farklı abone grubu belirlenmiş olup bu abone gruplarının tarifelerine göre ısınma bedelleri hesaplanmıştır.
- (20) Bu abone grupları; 2001 yılı ile 2006 yılları arasında abone olmuş M kodlu aboneler, 2006 yılından sonra abone olmuş BJ Kodlu dönemsel aboneler ve resmi daire abonelerinden oluşmaktadır. Eski dönemde BERKET JEOTERMAL mezkûr abone grupları için farklı tarifeler belirlemiştir. Şikayet başvurusunda bulunan abonenin M kodlu abone olması ve bu abone grubunun diğer abone gruplarından önemli farklılıkları olması nedeniyle M kodlu tarife hakkında detaylı bilgi verilecektir.
- (21) Yukarıda belirtildiği üzere 2001 yılı ile 2006 yılları arasında abone olan M kodlu abonelerden, diğer abone gruplarından farklı olarak (.....) USD ile (.....) USD arasında değişen miktarlarda "Genel Sistem Kullanım Bedeli" ve "Eşanjör Kullanım Bedeli" adı altında ücret alınmıştır. 2006 yılından itibaren abone olan müşterilerden abonelik ücreti alınmamıştır. M kodlu aboneler yukarıda belirtilen bedelleri ödemeleri sebebiyle 2006 yılından itibaren BJ kodlu abonelere göre daha ucuz bir tarifeden ısınma hizmeti almışlardır.
- (22) BERKET ENERJİ 2014-2015 ısınma döneminden itibaren ısınma bedellerini tüketilen enerji miktarlarını kalorimetre ölçümlendirmek suretiyle hesaplama sistemine geçmeye

başlamıştır. Bu kapsamda BEREKET JEOTERMAL abonelere söz konusu ölçümlendirme sisteminin 5627 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat uyarınca bir zorunluluk olduğunu belirten yazılar göndermiştir. Bu sisteme geçilmesi halinde verimlilik ve gider paylaşımı açısından abonelere avantaj sağlayacağı belirtilmiştir. Abonelerin sistemlerinde yapacakları iyileştirmelerle ve enerjiyi dikkatli kullanmalarıyla, m² başına sabit bedel ödeyen abonelerin %40 oranında daha ucuza ısınma imkanına sahip olacakları ifade edilmiştir.

- (23) BEREKET JEOTERMAL 2014-2015 ısınma döneminde her iki ısınma bedeli hesaplama yöntemini kullanmıştır ve kalorimetre sistemine geçiş uygulamasını bu ısınma dönemi için zorunlu tutmamıştır. Ayrıca kalorimetre sistemine geçişi özendirmek için bu ısınma döneminde birim ısınma bedeli 0,059 TL/kwh saat olarak belirlenmiştir.
- (24) Kalorimetre sistemine geçiş süreciyle ilgili olarak belirtilmesi gereken bir diğer husus mevcut sözleşmelerinin tadil edilerek yenilenmesidir. Yeni abonelik sözleşmelerinde enerji bedellerinin hesaplanması tüketilen enerjinin belirlenen kwh saat ücreti ile hesaplanacağı biçiminde düzenlenmiştir.
- (25) 2014-2015 yılı ısınma dönemi sonunda kalorimetre sistemine geçişi sağlanamayan abonelere uyarı yazıları gönderilmiş, abonelik sözleşmelerini yenilemeyerek 1 Kasım 2015 tarihine kadar kalorimetre sistemine geçiş yapmayan abonelere 2015-2016 yılı ısınma döneminde ısınma hizmeti sağlanmayacağı belirtilmiştir. Bu doğrultuda kalorimetre sistemine geçiş yapmayı reddeden abonelerin binalarındaki eşanjörlerin sökülmesi suretiyle ısınma hizmeti verilmesi sonlandırılmıştır.

1.3.2.2. Diğer Jeotermal Şirketlerinden Elde Edilen Bilgiler

- (26) BEREKET JEOTERMAL'in enerji bedellerini hesaplarken belirlediği tarifeler ve yan ücretlerin kıyaslanması açısından jeotermal enerji ile ısınma hizmeti veren İzmir Jeotermal A.Ş. (İZMİR JEOTERMAL) ve Salıhlı Belediyesi'nden (SALİHLİ JEOTERMAL) bilgi talebinde bulunulmuştur. Ayrıca BEREKET JEOTERMAL tarafından gönderilen Edremit Jeotermal A.Ş.'ye (EDREMİT JEOTERMAL) ilişkin ısınma bedelleri ve yan ücret bilgileri Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. BEREKET JEOTERMAL ve mezkur teşebbüslerin enerji bedelleri ve yan hizmetlerden aldıkları ücretler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1- Isınma Bedelleri ve Yan Ücretler

Teşebbüsler	Isınma Bedeli TL/kwh	Abonelik Ücreti ³ 100 m ²	Güvence Bedeli (TL)	Bakım Onarım Bedeli (TL)	Sayaç Okuma Bedeli (TL)
BEREKET JEOTERMAL	0,0800	-	-	236,0	8,26
İZMİR JOTERMAL	0,0729	2.500 TL	318	127,1	-
SALİHLİ JEOTERMAL	0,0730	1.800 USD	-	-	-
EDREMİT JEOTERMAL	0,1115	4.600 TL	500	-	-

Kaynak: Teşebbüslerden Gelen Bilgiler

- (27) Tabloda yer verilen teşebbüslerin hepsi kalorimetre ile ölçümlendirme yöntemini kullanmaktadır. BEREKET JEOTERMAL 2015-2016 yılı ısınma dönemi için 0,08

³ Tablodaki abonelik ücretleri 100 m²'lik ısınma alanları için olup, ısınma alanının büyüklüğüne göre abonelik bedelleri değişiklik gösterebilir.

TL/kwh saat ısınma bedeli belirlemiştir. Teşebbüs, müşterilerinden abonelik ücreti almamakta olup yıllık olarak belirlenen bakım onarım bedelini altı taksitle müşterilerinden tahsil etmektedir. Ayrıca ısınma dönemlerinde abonelerinden her ay sayaç okuma bedeli tahsil etmektedir.

- (28) İZMİR JEOTERMAL 2015-2016 yılı ısınma dönemi için 0,0729 TL/kwh ısınma bedeli belirlemiş olup, abone olmak isteyen müşterilerden 2.500 TL abonelik bedeli ve 318 TL güvence bedeli talep edilmektedir. Müşterilerinden yıllık 127,1 TL bakım onarım parası tahsil eden teşebbüs, sayaç okuma bedeli almamaktadır.
- (29) SALİHLİ JEOTERMAL 2015-2016 yılı ısınma dönemi için 0,073 TL/kwh ısınma bedeli belirlemiştir. Abone olmak isteyen müşterilerden 1.800 USD talep eden teşebbüs abonelerinden başka hiçbir ücret talep etmemektedir.
- (30) EDREMİT JEOTERMAL 2015-2016 yılı ısınma dönemi için 0,1115 TL/kwh ısınma bedeli belirlemiştir. Abone olmak isteyen müşterilerden 4.600 TL abonelik bedeli ve 318 TL güvence bedeli talep etmiştir.

I.4. Değerlendirme

- (31) Konusu ve kapsamı yukarıda özetlenen şikâyet çerçevesinde, BEREKET ENERJİ'nin Denizli'nin Sarayköy İlçesinde jeotermal konut ısıtması alanında faaliyet gösteren tek teşebbüs olduğu ifade edilmekte ve 5627 sayılı Kanun'u gerekçe göstererek mevcut sözleşmelerdeki abonelerin lehine olan hakların kaybına yol açacak yeni sözleşmeler yapmak istediği belirtilmektedir. Şikayete konu olan hususlar göz önüne alındığında anılan iddiaların 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (32) Bir eylemin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ihlal teşkil edebilmesi için inceleme konusu teşebbüsün hakim durumda olması gerekmektedir. "Hakim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz"a göre; "Kanun'un 6. maddesi kapsamında incelenen bir davranışın ihlal teşkil edebilmesi için davranışı gerçekleştiren teşebbüsün ilgili pazarda hâkim durumda olması ve davranışın bir kötüye kullanma niteliği taşıması gerekmektedir. Kurul, bu iki temel unsurdan birinin bulunmadığının açıkça gösterilebildiği durumlarda diğer unsura ilişkin analize yer vermeyebilir."
- (33) Bu çerçevede, BEREKET JEOTERMAL'in Denizli ili Sarayköy ilçesinde merkezi jeotermal sistemi ve merkezi kömür sistemi ile ısınma hizmetleri pazarında hakim durumda olduğu varsayımı altında şikayete konu olan eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir ihlal niteliği taşıyıp taşımadığı değerlendirilecektir.
- (34) Şikayet başvurusunda BEREKET JEOTERMAL'in 5627 sayılı Kanunu gerekçe göstererek abonelerine kalorimetre takma zorunluluğu getirdiği ve abonelere yeni sözleşme imzalatmak suretiyle mevcut sözleşmelerde lehlerine olan hükümlerin aleyhlerine olacak biçimde değiştirdiği iddia edilmektedir.
- (35) Yukarıda belirtildiği üzere, 2014-2015 ısınma döneminde başlayarak BEREKET JEOTERMAL abonelerini kalorimetre sistemine geçirmeye başlamış ve 2015-2016 yılı ısınma dönemi başlangıcında binalarına veya hanelerine kalorimetre taktırmayı reddeden abonelere ısı tedarikini kesmiştir. Teşebbüs, gerçekleştirdiği bu uygulamaların gerekçesi olarak 5627 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatı göstermiştir.
- (36) 5627 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat uyarınca, merkezi sistem ile ısınan binalarda ısınma bedellerinin kullanım miktarına göre bölüştürülmesi gerekmektedir. Bu

çerçevede binaların toplam kullanım alanlarına göre değil kalorimetre aracılığıyla ölçümlenen tüketim miktarlarına göre faturalandırılmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir. 5627 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatın amacının enerjinin daha verimli kullanılmasını sağlamak olduğu dikkate alındığında, kalorimetre ile ölçümlendirme uygulamasının, tasarrufu ve dolayısıyla verimliliği artıracığı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, mezkûr mevzuatta kalorimetre uygulamasına geçişin kim tarafından sağlanacağı veya geçiş sağlanmadığı takdirde bunun yaptırımının ne olacağı hususlarına ilişkin hüküm bulunmamaktadır.

(37) Rekabet Kurulunun 15.07.2009 tarih ve 09-33/739-176 sayılı kararında İZMİR JEOTERMAL'in abonelerine kalorimetre cihazı takma zorunluluğu getirmesine ve bu zorunluluğu yerine getirmeyenlerin enerjisini kesmesine ilişkin şikayet 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunmamıştır. Söz konusu kararın verildiği tarih itibarıyla daha önce de belirtildiği üzere, 5627 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kalorimetre cihazı takılması uygulaması konusunda yasal zorunluluk bulunmamaktadır. BERKET JEOTERMAL'in abonelerine kalorimetre cihazı takma zorunluluğu getirmesi ve bu cihazları taktırmayan abonelerine enerji tedarikini kesmesinin 4054 sayılı Kanunun 6. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı bir eylem olmadığı değerlendirilmektedir. Zira mevcut durum itibarıyla merkezi sistemle ısınan binalarda enerji bedellerinin kullanım miktarına göre bölüştürülmesi bir zorunluluk olup bu uygulamanın ne şekilde ve kimler tarafından yürütüleceği hususu ise 4054 sayılı Kanunun kapsamı dışındadır.

(38) İkinci şikayet konusu ise kalorimetre cihazının taktırılması ile birlikte abonelik sözleşmelerinin yenilenmesi hususudur. Şikayetçi eski sözleşme ile kazanmış oldukları hakların yeni sözleşme ile yitirildiğini belirtmektedir. Bu çerçevede eski ve yeni abonelik sözleşmelerindeki hükümler karşılaştırıldığında, eski ve yeni sözleşmeler arasındaki temel değişikliğin enerji bedellerinin belirlenmesi konusunda olduğu görülmektedir. Aşağıda eski ve yeni sözleşmelerin değişen hükümlerine yer verilmektedir.

(39) Eski Sözleşmenin 3. maddesi;

"Abone tapu veya ısıtma izin belgesine göre tespit edilen ısıtılan alanın ısınma bedeli olarak Şirket tarafından belirlenen m² (metrekare) birim fiyatı çarpımı ile bulunan bedel üzerinden her ay ödeme yapar."

(40) Yeni Sözleşmenin 4. maddesi;

"MADDE 4-PARASAL YÜKÜMLÜLÜKLER:

Abone, şirket tarafından verilen enerji ile ısınma hizmeti karşılığı, aşağıda belirtilen parasal yükümlülükleri şirkete her abone yılında ödemeyi kabul eder.

4.1.1-SİSTEM İYİLEŞTİRME BAKIM VE ONARIM BEDELİ:

Her binada her bağımsız bölüm için (daire veya işyeri) ayrı ayrı hesap edilir ve her yıl yenilenen birim fiyata göre abone bu bedeli ödemeyi peşinen kabul ve beyan etmiş olmakla söz konusu bedelin iadesine ilişkin hiçbir talepte bulunmayacak, bedele itiraz etmeyecektir.

Binanın ısınma alanına göre 2015- 2016 ısınma sezonu için Abone, Standart Isınma Bedelinin % 10'u kadar "Sistem İyileştirme Bakım ve Onarım Bedeli" öder. (örneğin 2015-2016 ısınma sezonunda, 100m² lik bir bağımsız bölüm için yıllık 236 ₺ olarak ödenecektir.)

Şirket tarafından abonenin ısınacağı binada yapılan ölçüm sonucu düzenlenecek tutanaktaki yüz ölçüm alanına göre hesap edilecek ve belirlenen bu bedeli abone

“Sistem İyileştirme Bakım ve Onarım Bedeli” olarak ödemeyi kabul, beyan ve taahhüt eder. Yıllık olarak belirlenen bedel, Kasım, Aralık, Ocak, Şubat, Mart, Nisan aylarında ısınma faturası içinde tahakkuk ettirilerek altı eşit taksitte gayri kabili rücu olmak kaydı ile abone sahibi tarafından ödenir. Hiçbir şekilde iadesi yapılmaz. Altı aylık okuma dönemi içerisinde okuma yapılamayan abonelere sonraki okuma dönemlerinde enerji bedelleri ve faturalandırılmamış “Sistem İyileştirme Bakım ve Onarım Bedeli” birlikte fatura edilir.

4.1.2 SAYAÇ OKUMA BEDELİ

Abone, 2015-2016 okuma dönemi için birim fiyat olarak belirlenen 8,26 ₺ “Sayaç okuma ve faturalandırma bedelini” öder. Bu bedel her okuma döneminde enerji faturasının içerisinde ayrıca belirtilir. Isınma sezonu dışında yapılan okumalar içinde bu bedel her okuma için faturaya eklenir. Abone bu bedeli ödemeyi peşinen kabul ve beyan etmiş olmakla söz konusu bedelin iadesine ilişkin hiçbir talepte bulunmayacak, bedele itiraz etmeyecektir.

4.2. TÜKETİM MİKTARINA GÖRE ISINMA BEDELİ VE FATURALANDIRMA:

4.2.1-2015-2016 ısıtma sezonu ısınma birim fiyatı, 1 kWh ücreti 0,08 ₺/ kilovatsaat olarak belirlenmiştir. Ücretlere KDV dahildir.

4.2.2. SICAK KULLANIM SUYU HAZIRLAMA BEDELİ

1m³ sıcak su hazırlamak için birim fiyat: 8 ₺/m³ veya harcanan enerji olarak 100 kWh/m³ tür. Bedel veya tüketim miktarı toplamları bina kalorimetresinden düşüldükten sonra gider paylaşımı Yönetmelik-1 esaslarına göre yapılır.

4.2.9-PARASAL YÜKÜMLÜLÜKLERDE YILLIK ARTIŞ;

Her yıl uygulanacak ısınma bedeli birim fiyatı ile, “Sistem İyileştirme Bakım ve Onarım Bedeli” Birim Fiyatı ve diğer tüm maddi yükümlülüklerdeki artışlar, (**.....TİCARİ SİR.....**), şirket tarafından her ısınma sezonu başında serbestçe belirlenir. Belirlenen artış oranı ile oluşan yeni birim fiyat abonelere duyurulur. Abone her yeni dönemin artışını, iş bu abonelik sözleşmesinin imzası ile birlikte kabul ettiğini ve belirlenen artışa göre ortaya çıkan maddi yükümlülüklerini ödemeyi kabul ve taahhüt etmektedir.”

- (41) Yukarıda yer verilen sözleşme maddeleri incelendiğinde, enerji bedellerinin hesaplanma yönteminin değiştiği görülmektedir. Eski sözleşmelerde teşebbüsün belirlediği enerji birim fiyatı üzerinden enerji bedeli hesaplanmaktadır. Yeni sözleşmelerden farklı olarak bu bedelin neye göre belirleneceği ve artış miktarının ne kadar olacağına ilişkin hüküm bulunmamaktadır. Eski sözleşmelerde aboneler sadece ısınma bedelini ödemekle yükümlü olup, bakım iyileştirme ücreti, sayaç okuma ücreti ödememektedir.
- (42) Yeni sözleşmelerde enerji bedeli kullanılan miktara bağlı olarak hesaplanmaktadır. Fiyat artışının ne kadar yapılacağına ilişkin hüküm konularak bu konudaki belirsizlik ortadan kaldırılmıştır. Eski sözleşmelerde olmayan bakım onarım bedeli ve sayaç okuma bedelleri yeni sözleşmelere ilave edilmiştir.
- (43) Eski ve yeni abonelik sözleşmelerinin enerji bedellerini belirleme yöntemleri kıyaslandığında çok köklü bir değişiklik yaşandığı görülmektedir. Eski sözleşmede

abone enerji tüketsin veya tüketmesin kullandığı hanenin alanına göre ısınma dönemlerinde sabit fatura ödemek zorundadır. Ayrıca teşebbüs, fiyatları istediği gibi belirleme serbestisine sahip olup, enerji birim fiyatını çok yüksek belirlediği takdirde abonelerinden çok yüksek bedeller tahsil edebilir. Eski sözleşmelerde bunu engelleyecek bir tavan fiyat mekanizması veya tavan tüketim miktarı belirtilmemiştir. Yeni sözleşmelerde ise abone tüketimini ayarlayarak faturasını etkileyebilme şansına sahiptir.

- (44) Bilgi talep edilen diğer jeotermal enerji şirketleri de benzer şekilde kalorimetre ile ölçümlendirme yaparak enerji bedellerini belirlemektedir. Tablo 1'de görüldüğü üzere, BEREKET JEOTERMAL ile kalorimetre sistemine daha önceki yıllarda geçmiş olan jeotermal şirketlerinin ısınma bedelleri arasında büyük farklılıklar bulunmamaktadır.
- (45) Eski sözleşmelerde aboneleri aşırı fiyatlandırmadan koruyan hiçbir mekanizma bulunmamaktadır. Yeni sözleşme ile tadil edilen ısınma bedelinin hesaplanmasına ilişkin hükümler bu durumu ağırlaştırmamakta, aksine fiyat artışlarına belirlilik getirmekte ve abonenin talebini ayarlayarak enerji bedelini belirleyebilmesine imkan sağlamaktadır.
- (46) Teşebbüs yetkililerince abonelerde kalorimetre uygulamasına geçişte duyulan rahatsızlığın on yıldır indirimli tarife kullanan M kodlu abonelerin indirimlerinin yeni sistemde kaldırılmasından kaynaklanabileceği belirtilmiştir.
- (47) Öte yandan Rekabet Kurulunun 14.02.2008 tarih ve 08-15/146-49 sayılı kararında BEREKET JEOTERMAL'in müşterilerine aşırı fiyat uyguladığı iddiaları reddedilmiş ve 2009 yılından itibaren pazarın beş yıl süreyle izlenmesine karar verilmiştir. Akabinde Kurulun 16.12.2009 tarih ve 09-59/1452-383 sayılı kararında 2008-2009 ısınma döneminde BEREKET JEOTERMAL'in verdiği taahhüdü yerine getirerek aşırı fiyat uygulamadığı tespit edilmiş ve ilgili pazarın izlenmesine son verilmiştir.
- (48) Bu çerçevede teşebbüsün yeni abonelik sözleşmelerinde değiştirdiği enerji bedellerine ilişkin hükümlerin, hakim durumun kötüye kullanılması hallerinden olan sömürücü bir kötüye kullanma hali meydana getirecek nitelikte olmadığı değerlendirilmektedir.
- (49) Netice itibarıyla, BEREKET JEOTERMAL'in hakim durumda olduğu varsayımı altında şikayete konu olan eylemleri değerlendirildiğinde, abonelere kalorimetre cihazı taktırma zorunluluğu getirilmesi ve mevcut sözleşmelerin yenilenmesine yönelik eylemlerinin 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlal oluşturmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (50) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.